

Gruusia Arstide Liidu peasekretär: Eesti arstide toetus on innustav

Siim Nahkur – Celsius Healthcare

Dr Levan Labauri on Gruusia Arstide Liidu peasekretär, kirurgia abiprofessor ja meditsiiniõppejõud Thbilisi Meditsiiniülikoolis. Viimased kuud on nii tema kui ka kõik Gruusia arstid olnud rindejoonel sõjas, mis on tõsisele proovile pannud nii väikese riigi iseseisvuse kui ka Gruusia tervishoiusüsteemi. Dr Levan Labauri andis intervjuu Eesti Arstile, kus rääkis sõja mõjust meditsiinile – surma on saanud ka mitmed arstid, paljud on haavatud ja mitu haiglat on hävitatud.

25. augustil tegi Eesti Arstide Liit avaliku pöördumise vabariigi valitsuse poole, kus tegi ettepaneku, et kannatanutele pakutaks võimalust saada ravi ja järelravi Eestis. “Arstid on valmis tegema ületunnitööd ja vajaduse korral töötama ka vabatahtlikena, et arstiabi kättesaadavus Eesti patsientidele ei halveneks. Arstide liit saab kaasa aidata ka ravi korraldamisel,” kirjutas arstide liit oma avalduses.

Levan Labauri hindab Eesti arstide avaldust väga kõrgelt. “Eesti kolleegide toetus-avaldus oli innustav ja oluline ning me hindame seda väga kõrgelt. Eesti riik on juba väljendanud oma selget seisukohta Venemaa agressiooni suhtes, seda tegid juba konfliktialguses Thbilisit küllastanud Eesti kõrged riigiametnikud, vabatahtlikud, seda tõendab välisministri külaskäik ja humanitaarabi,” rääkis Levan Labauri.

INTERVJUUS BRITISH MEDICAL JOURNAL’ILE ÜTLESITE, ET “SURMA ON SAANUD MITMED ARSTID, PALJUD ON HAAVATUD JA MITU HAIGLAT ON HÄVITATUD”. KUIDAS ON GRUUSIA MEDITSIINISÜSTEEM SÕJAS VASTU PIDANUD?

Meie tegevusest on selgunud, et praeguse seisuga on sõjas hukkunud neli arsti ja üks õde. Kaks arsti ja üks õde hukkusid oma töökohal haavatuid aidates, kui Vene lennukid pommitasid Gori linna. Kaks arsti hukkusid snaiperite kuulide all ja põhjuseks oli see, et nad olid arstid ja aitasid haigeid! Haavata on saanud üle kümne meditsiini- valdkonna inimese.

Kahjuks ei ole meil juurdepääsu venelaste okupeeritud territooriumile ja sellepärast ei ole meil täit ülevaadet hukkunute ja haavatute arvust, kuid meieni on jõudnud kinnitamata info, et tegelikult on see number palju suurem.

Gruusia meedikute rahumeelne protestiaktsioon Vene armee vastu 21. augustil 2008.

Vene vägede ja teiste bandiitide poolt kontrollitud territooriumil elavatel inimestel ei ole juurdepääsu meditsiiniteenustele (kaasa arvatud esmaabi): haavatud surevad, laibad vedelevad endiselt lahingutandril. Vaatamata meie korduvatele soovidele ei ole meditsiinipersonalil lubatud siseneda okupeeritud territooriumile. Venelased ja bandiidid jätkavad endiselt rüüstamist, tapmist, vägistamist ja entilist puhastust vallutatud küladega ja territooriumitel. Selle priikonna ohvrite arvu kohta ei ole täpset ülevaadet.

Gori keskapteek ja Gori esmaabipunkt on hävitatud. Kiirabiautod on maha põletatud, ühe varastas Vene armee koosseisu kuuluv sõdur. Gori haigla ei ole tugevalt kahjustada saanud, kuid patsiendid ja personal olid mitmeks päevaks evakueeritud.

Hiljuti, pärast Gori linna deokupeermist, naasid arstid Gori haiglasse ja jätkasid meditsiiniteenuste osutamist. Ka haavatud arstid jätkavad töötamist. Hiljuti avastasid sapöörid Gori haigla katuselt suure augu, millest oli läbi kukkunud plahvatamata pomm, mis sattus sinna vaatamata sellele, et maja katusel lehvib kogu aeg suur Punase Risti lipp. Taas kord tähendab see, et Vene väed pommitasid seda maja teadlikult, kuid õnneks pomm ei plahvatanud.

Lisaks Gori linnale on hävitatud Nikozi haigla ja Tkviavi haigla ning Karaleti polikliinik on osaliselt hävitatud ja paljaks röövitud, Shindisi polikliinik on paljaks röövitud, kõik esmatasandi arstiabikeskused on rünnakutes kannatada saanud ja ei tööta. Mobiilset sõjaväehaiglat rünnati ja hävitati. Vaatamata dramaatilistele sündmustele ei ole 20. augusti seisuga konfliktipiirkonnas täheldatud nakkushaiguste levikut.

KUIDAS ON GRUUSIA MEDITSIINISÜSTEEM TOIMINUD VENE AGRASSIOONI AJAL?

Gruusia tervishoiusüsteem on Gruusia-Vene konflikti ajal olnud tõelistes raskustes. Esmaajoones seetõttu, et hukka ja viga on saanud inimesed ning hävitatud on meditsiiniteenust pakkuvad asutused. Meditsiiniteenust pakuti järgmise skeemi kohaselt: haavatud

toimetati kõigepealt Tkviavi ja Nikozi haiglasse, samuti mobiilsesse sõjaväehaiglasse. Pärast läbivaatust suunati patsiendid edasi Gori kahte haiglasse (tsiviiliskud ja sõjaväelased eraldi haiglatesse). Gori haiglad olid kvalifitseeritud arstiabi osutamise esmaseks kohaks. Keerulisi operatsioone tehti Gori haiglas. Transportitavad patsiendid saadeti edasi Tbilisisse ja teistesse meditsiinasutustesse üle riigi. Tbilisis saadeti haavatud Kipshidze Ülikooli keskhaiglasse ja Gudushauri Riiklikku Meditsiinikeskusesse.

Hiljem, kui haiglad olid ülerahvastatud, hakkasid teised Tbilisi haiglad konfliktitsoonidest vastu võtma haigeid ja haavatuid. Üks keerulisemad asju on olnud patsientide transport Gorist Tbilisisse ja teistesse linnadesse. See ülesanne oli antud Tbilisi kiirabikeskusele, samuti Gori kiirabile. Meil on andmeid, et toimus rohkem kui 2000 sellist kiirabireisi. Oluline on rõhutada, et nende reiside jooksul ei registreeritud MITTE ÜHEGI PATSIENDI SURMA. Seda tänu arstide väga professionaalsele ja motiveeritud tegutsemisele ning kohapeal toimunud laiahaardelisele eeltööle. Meditsiiniteenuste osutamine Gruusias on tugevalt kooskõlas põhimõtetega, mida on oma 11. augusti resolutsioonis konflikti mõlemale osapoolle rõhutanud WMA (*World Medical Association*) ja mida Gruusia arstid peavad oluliseks.

Hiljem, kui Vene lennukid hakkasid pommitama tsiviilobjekte, sai meditsiiniline evakatsioon ja abi tugevalt kannatada. Mobiilne sõjaväehaigla, samuti Tkviavi ja Nikozi haigla sattusid rünnakute alla ja hävitati. Gori haigla evakueeriti turvalisuse põhjustel ja jäi tühjana seisma. Paralleelselt sellega pommitasid Vene lennukid ja hävitasid täielikult Gori kiirabi. Just selles rünnakus said surma või haavata arstid ja nendega koos töötanud õed. Nagu ma intervjuudest ise lugesin, siis arstid "ei oodanud sõjaväerünnakut neile ja hoonetele". Pärast neid ebainimlikke rünnakuid alustas Tbilisi kiirabiteenistus patsientide viimist sõjaväeteatrist Tbilisi haiglasse. Haavatud patsientide hulgas oli

ka meditsiinitöötajad. Kui Vene okupandid lahkusid Gorist, läksid Gori haigla meedikud tagasi oma tööpostile.

Haigla on kergelt kannatada saanud, aknad on katki ja haiglaaed on kuulidest viga saanud. Arstide naasmine haiglasse ei olnud turvaline, sest seal oli Vene armee poolt jäetud nii plahvatamata pomme kui ka maamiine. Hiljuti hukkus sellise miini peale astunud 35aastane naine ja üks mees kaotas jala. Enne haiglahoone üleandmist vaatasid hoone põhjalikult üle sapöörid. Vaatamata raskustele toimib Gruusia tervishoiusüsteem kogu regioonis ja tegeleb praegu kahjude korvamisega.

MILLEST ON TEIE MEDITSIINISÜSTEEMIL PRAEGU PUUDUS, KAS SAAKSIME AIDATA?

Mõnikord on seda raske uskuda, kuid meie süsteem sattus kriisi ja tuli sellest välja. Selles ebainimlikkuses hukkunud kolleegid jäid kui paranemata haavad meisse kõigisse. Nemad olid tõelised kangelased, kes andsid oma elu patsiente päästes, olles kõrgemate inimlike vääruste teenistuses. Nüüd tuleb kõikjalt maailmast humanitaarabi. Eriti tahaks tänada Eestit. Teie terviseametnikud juba külastasid meid, kui esimene Eesti lennuk maandus Thbilisi lennujaamas. Kolleegid arstide liidust on juba pakkunud oma abi haigete ravi ja taastusravi osas. Suur tänu abi eest!

Üldine tegevuste koordineerimine toimub Tervishoiuministeeriumi vahendusel, kuid lisaks sellele on mitmeid eriprojekte. Näiteks töötavad meie psühhiaatrid paljude kannatada saanud patsientidega. Kui vaadata sõjas kannatada saanud inimeste hulka, siis tunneme puudust just psühhiaatritest ja psühholoogidest, praegu püüame katta vajadust nende järele. Me oleme juba täheldanud posttraumaatilise ärevushäire (*Post Traumatic Stress Disorder*, PTSD) suurt levikut tsiiviilelanike hulgas. Psühhiaatritel on puudu ravis kasutatavatest SSRI ravimitest. Mõned päevad tagasi algatas Gruusia Arstide Liit koostöös organisatsiooniga RCT/ Empathy tegevused, mille eesmärgiks on kaardistada sõjategevuse füüsilised ja piinamise psühholoogilised tagajärjed. Kahjuks

on mitmed Vene sõjaväelaste kätte sattunud sõjaväelased ja tsiiviilelanikud sattunud piinamise ja muude alandavate tegevuste ohvriks. Kogu meie tegevus põhineb vastaval Istanbuli protokollil.

MILLINE ON GRUSIIINIDE MEELESTATUS PRAEGU?

Gruusia inimesed ei ole kunagi varem näidanud üles sellist ühtsust ja ausameelsust. Ma ei mäleta sellist ühtsust, võib-olla viimati oli 1989. aasta 9. aprillil, kui Vene sõjavägi ja tankid tapsid inimesi valitsushoone ees Thbilisi kesklinnas. Vene agressioon ei puuduta ainult meie kodanike tervist ja elu, okupandid põletavad maha ka meie metsi ja teevad kõike, et lükata Gruusia ökokatastroofi. Üle 900 hektari maad on maha põletatud Borjomi juures ja umbes 100 hektarit Ateni piirkonnas. Vene helikopterid tulistavad neid piirkondi süttivates kestades pommidega. Lisaks kallati pärast Poti pommitamist Musta merre mitu tonni õli.

Seniajani hoiavad Vene väed illegaalseid piiriposte Samegrelo piirkonnas. Iga päev toimuvad demonstratsioonid, kus inimesed nõuavad okupantide lahkumist. Vastuseks on venelased avanud isegi tule rahulike protestijate suunas – õnneks ei ole keegi surma saanud.

Oluline probleem on, et Vene-Gruusia konflikt on muutunud keeruliseks nende tsiiviilelanike elu, kes jäävad okupeeritud alale. Jätkub totaalne etniline puhastamine. Osseetia miilitsad koostöös okupeerivate Vene jõududega röövivad, põletavad maha ja hävitavad neid maju, mis kuuluvad grusiinidele. Peaaegu kõik etnilised grusiinid on sellest piirkonnast välja surutud (www.hrw.org). Grusiinid ootavad lääneriikide abi, et taastada rahu ja õiglus, et alistada ebainimlikud kurjategijad ja pahatahtlikkus.

Veel kord tahaksin tänada Eesti inimesi ja eriti Eesti arste sümpaatia ja kaastunde eest. Siiralt loodame, et meie jõupingutused on üle pahatahtlikkusest ja kahjust, et rahu ja õiglus saabub maailma. Usun, et Eesti inimesed saavad meist aru, sest on ise kogenud Vene agressiooni nõukogude ajal.